

Jan Erik Karlsen

Innføring i fremsynsledelse

Fremtidskyndighet i teori
og praksis

Innhold

Forord	5
Kapittel 1	
Fremsynsledelse - arena for organisatorisk endring	13
1.1 Hvordan navigere til fremtiden?	14
1.2 Hva slags fremtidsbilder?	16
1.3 Den teoretiske innpakningen	28
1.4 På jakt etter en ny metodologi	32
1.5 Fremsyn som praksis i egen organisasjon	34
1.6 Fremsynsledelse - noe å fundere over?	37
Kapittel 2	
Kan vi vite noe om noe som ikke fins?	40
2.1 Når begynner fremtiden?	41
2.2 Fremtidslikningens ukjente størrelser	42
2.3 Kunnskapsfundamentet i fremsynet	45
2.4 Viten, prediksjoner og sorte svaner	50
2.5 Kan vi stole på eksperten?	56
2.6 Fra taus til åpen kunnskap	59
2.7 Kunnskap og uvitenhet - noe å fundere over?	62
Kapittel 3	
Tid og tankekraft i fremsynsledelse	65
3.1 Vi kan tenke fremtid	65
3.2 Om tid og tidsbevissthet i organisasjoner	67
3.3 Grunnleggende antakelser om tid	70
3.4 Om nåtidens ledelse av fremtiden	74

3.5	Fremsynets tre modi – det greske triangel	77
3.6	Tankekraft før handlekraft – noe å fundere over?	80

Kapittel 4

Fremsynsledet organisasjonstilpasning	82	
4.1	Nåtiden er noe nytt.....	83
4.2	Klassisk strategi og strategisk fremsyn.....	85
4.3	Endringsstrategier og posisjonering.....	88
4.4	Kunsten å se seg selv	90
4.5	Fremtid – frykt eller spent forventning?.....	94
4.6	Hvordan utvikle fremtidskyndighet?	97
4.7	Fremtidskyndig organisasjon – noe å fundere over?	101

Kapittel 5

Vi er smartest sammen	104	
5.1	Verksted og eksperter i eget hus.....	105
5.2	Et godt arbeidsverksted	106
5.3	Spilleregler for gruppen	107
5.4	Ekspertgruppe med egne ansatte	110
5.5	Fokusgrupper	112
5.6	Metoder for kreativ forestillingsevne.....	115
5.7	Medvirkning i verkstedet – noe å fundere over?	119

Kapittel 6

Hvordan kan vi forstå våre omgivelser?	123	
6.1	Dybdebeskrivelse av omgivelsene.....	124
6.2	Hvordan gjør vi analyser av dagens situasjon?	126
6.3	Tidlige varsler, svake signaler og utydigheter	129
6.4	Megatrendenes kraft.....	133
6.5	Noen viktige megatrender.....	135
6.6	Globale fremtidsjokk	141
6.7	Ustadige omgivelser – noe å fundere over?	146

Kapittel 7

Verktøykassen i fremtidsverkstedet	149	
7.1	Fremtidsverksted i egen organisasjon.....	150
7.2	Hvor skal vi starte og avslutte?	160
7.3	Hvordan lages fremtidsbildene?	162
7.4	Et ønsket fremtidsbilde	165

7.5	Hvilke valg kan organisasjonen selv påvirke?	169
7.6	Fremtidsverkstedets arbeidsflyt.....	175
7.7	Verktøyet er halve jobben - noe å fundere over?.....	178

Kapittel 8

Hjemmearena for fremtidsorientering	181
8.1 Organisasjonen - vår analytiske hjemmebane.....	181
8.2 Strategisk fremsyn som innovativ praksis.....	184
8.3 Kreativitet, refleksivitet og fremtidsskaping	189
8.4 Sosial konstruksjon og iverksetting	190
8.5 Hjemmearenaens styrke og svakhet - noe å fundere over?	193

Kapittel 9

Valget av fremtidsspor	195
9.1 Stivalgets dilemma	195
9.2 Barrierer mot nytt sporvalg.....	197
9.3 Innlåsningens uavvendelighet.....	199
9.4 Fallgruver og veier ut av uføret	202
9.5 Fremtidssporet - noe å fundere over.....	203

Kapittel 10

Hovedmålet - skape fremtidsberedskap	206
10.1 Organisatorisk motstandskraft	207
10.2 Kontinuitetsledelse - beredskap for resiliens	209
10.3 Det strategiske blikket.....	210
10.4 Gjensyn med det greske triangel.....	215
10.5 Når trådene trekkes sammen	217

Maler for fremtidsverkstedet	223
Datamatrikse for scenariokryss	223
(Mini)scenario mal	224
Mal for tilbakeskuing	226

Utvalgte nøkkelbegreper i fremsynsanalyser	227
---	-----

Stikkordregister	237
-------------------------------	-----